

La tortura i altres tractes inhumans i degradants no són amnistiables d'acord amb el dret internacional dels drets humans

Barcelona, 18 de setembre de 2023. - Irídia - Centre per la Defensa dels Drets Humans vol manifestar el seu ple desacord amb la possibilitat que una eventual Llei d'Amnistia que es tramiti al Congrés dels Diputats pugui deixar sense investigar i enjudiciar els agents de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, responsables de greus vulneracions de drets humans durant l'operació Copèrnic, l'1 d'octubre de 2017, i pugui deixar les persones afectades sense un recurs efectiu.

A l'espera de conèixer els detalls concrets de la negociació política, com a entitat de defensa de drets humans que exerceix l'acusació popular en els dos procediments oberts a Barcelona, així com l'acusació particular en representació de 13 persones afectades (algunes d'elles de gravetat, incloent la pèrdua d'un òrgan vital), volem recordar que qualsevol procés de reparació ha d'atendre el principi de centralitat de les persones afectades i no pot desconèixer les disposicions del dret internacional dels drets humans.

És important destacar que, en la decisió d'enviar a judici els 52 agents del Cos Nacional de Policia per la seva actuació a Barcelona l'1 d'octubre de 2017, el Jutge instructor va considerar que no només es podrien haver comès delictes lleus o menys greus de lesions (article 147 del Codi Penal), sinó també delictes de tortura i/o contra la integritat moral (articles 174 i 175 del Codi Penal).

En sintonia amb el que ja han expressat altres entitats, com la Comissió de Defensa de l'ICAB, considerem que l'amnistia és una eina excepcional, destinada a la resolució de conflictes i a la reconciliació. En aquest sentit, sempre hem defensat que el conflicte era polític i que la seva gestió i resolució també havia de ser política, de manera que la Llei d'Amnistia podria ser un instrument eficaç en aquest camí. Tanmateix, tal com estableix el Dret Internacional, les amnisties no poden limitar el dret de les víctimes del delictes de tortura a un recurs efectiu, així com a la reparació, ni poden obstaculitzar el dret de les víctimes i del conjunt de la societat a conèixer la veritat de les violacions comeses. La recerca de la pau i la convivència no és incompatible amb la lluita contra la impunitat, tal com reiteradament han defensat diferents mecanismes internacionals de protecció dels drets humans que vinculen l'Estat espanyol.

En aquets sentit, una amnistia relativa als delictes de tortura que posés fi a l'enjudiciament d'aquests fets vulneraria, per tant, les obligacions de l'Estat espanyol com a membre de la Convenció contra la Tortura, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i el Conveni Europeu de Drets Humans, instruments que vinculen els Estats part a adoptar totes les mesures efectives per investigar i portar davant de la justícia els responsables d'aquestes vulneracions de drets¹.

Per últim, es vol remarcar que una de les conseqüències de l'obligació dels Estats a investigar i condemnar els actes de tortura i els tractes o penes cruels, inhumans o degradants és oferir garanties de no repetició. El marc de negociacions actual brinda una oportunitat única en aquest sentit per la via de la prohibició de les bales de goma i la creació d'un mecanisme extern i independent de supervisió i investigació de les actuacions policials, entre d'altres.

¹ [1] Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans (2009), Instruments de l'Estat de dret per a societats que han sortit d'un conflicte. Amnisties. Nacions Unides. Disponible a: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/Amnesties_sp.pdf